

Микола ВИТІВСЬКИЙ

З приходом різдвяних свят повсюди чуємо колядки та й самі їх часто виконуємо. Окремі з них знайомі нам ще з дитинства. Це «Нова радість стала», «Бог предвічний» та багато інших. З новими, недавно почутими, хочемо познайомитися детальніше. Одна з таких колядок починається словами: «Три славнії царі, звідки ви прийшли?». Насправді постаті трьох царів, волхвів, мудреців чи королів (такі різні варіанти ми зустрічаємо) є для нас не надто знайомими, та й загалом у народі існує чимало різних версій і легенд щодо них. Ось тут ми трішки і познайомимось з ними та коротко порозважаємо про глибинний зміст дарунка трьох царів Христові.

2000 років тому...

Отже, найпершим запитанням часто є те, коли саме прийшли мудреці зі Сходу до Ісуса. Виходячи з того, що Ірод «послав повбивати у Вифлеємі й по всій тій околиці всіх дітей від двох років і менше за часом, що його в мудреців він був випитав» (Мат 2, 16), існує думка, що три царі прийшли не відразу по народженні Немовляти, а через деякий час. Відомо про три дари, які вони принесли, тому вважається, що і самих мудреців було троє. При цьому переказ називає три імена – Каспар, Мельхіор та Валтасар. Каспара зображують переважно молодим та безбородим, Мельхіора – старцем з бородою, а Валтасара – темношкірим. За легендою, три мудреці не лише принесли дари Новонародженому, а й опісля продовжили бути дуже активними християнами і проповідниками. Вони будували багато храмів та завдяки їхній проповіді чимало людей стало християнами. Апостол Тома, згідно з переказом, висвятив їх згодом на єпископів. Вони загинули мученицькою смертю приблизно в один час, і їхня гробниця знаходилася у персидському місті Сава. Безперечно, маємо пам'ятати, що це лише давні легенди...

Мощі трьох мудреців

Слід одразу зауважити, що Західна Церква проголосила трьох мудреців святими і називає їх Королями. На їхню честь в Римо-Католицькій Церкві встановлено свято 6 січня, котре особливо гучно відзначається у Німеччині. Тут 6 січня – «День трьох королів» – стало і державним святом, і відповідно - неробочим днем. Більше того, в Німеччині вони вважаються покровителями мандрівників.

Однак... Хоча в Східній Церкві (зокрема в Україні) не святкують такого свята і безпосередньо не називають цих трьох осіб святими, однак вони мають деякий стосунок до Християнського Сходу. Власне кажучи, віднайшла їх останки свята рівноапостольна цариця Олена – мати імператора Константина, засновника Константинополя (звідки й перейняла християнство згодом Київська Русь). Спочатку вона наказала, щоб мощі зберігалися у столиці Візантійської імперії, однак у V ст. їх було перенесено до Медіолану (сучасний Мілан). Згодом, у 1164 році, імператор Фрідріх I Барбаросса подарував мощі трьох мудреців архієпископу та канцлеру Кельна – Райнальду фон Дассель. Відтоді й досі вони зберігаються у цьому німецькому місті, відомому для сучасної християнської молоді тим, що саме тут відбувся у 2005-му році Всесвітній з'їзд християнської молоді, котрий зібрав 1,1 млн. молодих людей.

Як готувалося місце для цих мощей?

У 1248 році в Кельні було вирішено збудувати величний храм, котрий мав би стати і місцем зберігання мощей трьох мудреців. Однак побудова храму, яка була тоді розпочата, затягнулася з перервами на кілька століть. Остаточно храм було добудовано аж у XIX столітті. Це – велична готична споруда, яка на той час, а саме у 1880 році, була найвищим храмом світу. 15 жовтня 1880 року її освячено у присутності німецького імператора Вільгельма I. Вежі цього готичного храму сягають 157 м. висотою. Однак через 10 років (у 1890 році), щоб перевершити Кельнський собор в Німеччині, був збудований Ульмський протестантський собор, який є ще на 4 метри вищим і сягає 161 м. Однак католицький собор у Кельні – сьогодні другий за висотою храм світу – досі вражає всіх своєю величною архітектурою. Тисячі людей постійно відвідують його, зокрема вшановуючи й мощі «трьох королів», визнаних покровителями всіх мандрівників. Для самих мощей було споруджено величний золотий релікварій, який і сам вважається неповторним мистецьким витвором. На ньому зображені в хронологічному порядку старозавітні царі, пророки та інші біблійні постаті аж до Воплочення Христа. Якщо хтось з Вас, дорогі читачі, мандруватиме Європою, то неодмінно відвідайте це місто, храм та тих трьох мужів, котрі 2000 років тому так само навістили Христа.

Замість висновку, або роздуми автора напередодні Нового Року...

Три мудреці, царі, волхви чи королі (як би ми їх сьогодні не називали) були не лише особами, котрих почитає Церква (зокрема й Західна), але й для кожного з нас, дорогі читачі, вони ще є і важливим символом, сенс якого полягає у їхньому дарунку – ладан,

золото і миро. Адже ладан – символ молитви, спілкування з Богом та присутності Бога у храмі – має стати й нашим особистим дарунком Новонародженому Христові саме сьогодні. Це не окремий елемент історії минулих віків, а живий приклад, що надихає кожного з нас так само відвідати Христа, поспілкуватися з ним у храмі і принести щирий молитовний дар, котрий потрібний більше нам, аніж Йому. Золото – дарунок Христу як Цареві, тобто певна пожертва. Саме сьогодні ми вчимося скласти цю жертву, іноді навіть ціною власного життя. А ще потрібно усвідомлювати, що не золото є нашим «богом» та «царем», а живий Ісус, робити все, щоб Він справді народився у наших серцях, домівках та нашій державі. Врешті, миро – дарунок Христові як Людині, адже в давнину всіх померлих помазували миром – дарунок, що вітав повне Воплочення Христа. Якщо ми зрозуміємо, що Ісус був людиною, до котрої також приступали спокуси, але Він їх зумів відкинути, показавши такий приклад і нам, то зможемо зрозуміти, що змінити гріховну систему світу цього нам під силу, а почати треба з того, що справді може кожна проста людина – відкинути мінімальні людські спокуси та сказати їм своє «ні».

Нехай же ці роздуми навколо постаті трьох мудреців зі Сходу справді поведуть і нас за тією зіркою до Вифлеємської яскині, щоб такою Христовою оселею стала кожна наша домівка.

Микола ВИТІВСЬКИЙ Хто такі три царі зі Сходу і де вони тепер?//СЛОВО № 4 (60) 2015